

Број: 012-72/31-2015

Датум: 30. 06. 2016.

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовео комисију Наставно-научно веће Факултета техничких наука у Новом Саду 29.06. 2016. године; Решење декана Факултета техничких наука у Новом Саду, бр. 012-72/31-2015   2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: Др Драган Мркшић, редовни професор, Производни системи, организација и менаџмент, 01.02.2007., ФТН, Нови Сад - ПРЕДСЕДНИК Др Снежана Живковић, ванредни професор, Друштвено-хуманистичке науке у заштити радне и животне средине, 31.01.2012., Факултет заштите на раду, Ниш Др Младен Печујлија, доцент, Производни системи, организација и менаџмент, 11.02.2011., ФТН, Нови Сад Др Милан Симеуновић, доцент, Организација и технологија транспорта, 12.07.2012., ФТН, Нови Сад Др Ђорђе Ђосић, ванредни професор, Производни системи, организација и менаџмент, 01.12.2015., ФТН, Нови Сад – МЕНТОР
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Зорана, Станко, Шобот Матић   2. Датум рођења, општина, република: 23.05.1972., Шабац, Србија   3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 28.09.2010. Нови Сад, Енергетски ризици у осигурању-осигурање нафтних платформи   4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Индустријско инжењерство и менаџмент у осигурању
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
ИСТРАЖИВАЊЕ УСЛОВА ЗА СМАЊЕЊЕ РИЗИКА ПРИЛИКОМ ОСИГУРАЊА МОТОРНИХ ВОЗИЛА
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: <i>Навести кратак садржај са знаком броја страна поглавља, слика, шема, графикона и сл.</i>
Докторска дисертација изложена је у 7 поглавља, на 198 страна куцаног текста на српском језику. Садржи, поред основног текста, садржај на 3 стране, попис табеларног, графичког и сликовног приказа података на 6 страна, попис литературе на 6 страна, са 93 наслова литературе коришћене у изради дисертације. Докторска дисертација садржи 42 табеле, 11 графикона и 101 слику, са 53 наслова и поднаслова и 60 страна прилога (упитници кориштени у истраживању).   Структура докторске дисертације је следећа: 1. Увод,   2. Осигурање, правни оквир и преглед осигуравајућих политика,   3. Статистика, подаци и трендови-Свет/ЕУ/Србија,   4. Спречавање превара у осигурању-Србија у пракси,   5. Истраживање,   6. Представљање модела за унапређење процеса-решења,   7. Закључак, Литература.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У **првом поглављу**, односно уводном делу, се образлажу предмет, проблем истраживања, полазишта и очекивани резултати. Аутор указује на растући значај постојања информационих система и аутоматизације самог процеса детекције ризика приликом осигурања моторних возила. Предмет истраживања јесте креирање аутоматских процеса при уласку у осигурање али и при решавању одштетних захтева. Главни циљ јесте проналажење оптималних услова за смањење ризика превара у осигурању, аутоматизација процеса и минимизација пропуста. Постављена је једна општа и три посебне хипотезе, као и њихов графички приказ. Очекивани резултати истраживања су везани за расветљавање појава преварних радњи у осигурању и процени штета на моторним возилима и то ће се огледати кроз побољшање система од момента уласка у осигурање, формирање база података, дефинисање елемената преваре, аутоматизацију, систем законодавства као и промену правца деловања свих осигуравајућих компанија. У истом поглављу аутор даје и научну оправданост истраживања, научне резултате који се очекују и структуру дисертације, осврћући се и на преглед и критички приказ досадашњих истраживања.

У **другом поглављу** докторске дисертације је пажња посвећена теоријском разматрању појма осигурања, ризика и управљања ризиком, идентификацији и процени ризика, премији у функцији ризика, те франшизи. Посебно је наглашено осигурање моторних возила, аутоодговорност и ауто-каска., те правни осврт на преваре у осигурању као и преглед осигуравајућих политика и ставова у вези са наведеним.

У **трећем поглављу** приказани су статистички подаци, светски трендови и извештаји светских осигуравајућих компанија. Наведене су директиве Европске Уније које регулишу неживотно осигурање. Детаљно су приказани резултати истраживања у светским оквирима, објашњени сви аспекти који утичу на повећање трошкова осигурања и крајње кориснике.

Четврто поглавље даје слику о појму спречавања превара у осигурању у Србији и како то изгледа у пракси. Аутор је приближио слику о целокупном систему који је активиран у оквиру осигуравајућих кућа у целој земљи, пре неколико година и још увек траје његово усавршавање и развој. Наведени су и конкретни примери који се налазе у прилозима дисертације, где је до детаља приказан целокупан процес анализе и откривања превара у осигурању моторних возила као и механизми који се користе. Описан је процес анализе и детекције превара у осигурању моторних возила, предочене табеле са конкретним подацима који су праћени у претходним годинама и објашњен цео ток рада са моторним возилима.

У **петом поглављу** је представљен нацрт емпиријског истраживања у оквиру докторске дисертације, обрађен теоријско-методолошки оквир истраживања, наведене варијабле укључене у истраживање, као и мерни инструменти. Представљен је поступак и начин прикупљања података, приказане све карактеристике узорка где су у једној анкети били заступљени испитаници различитих социо-демографских и професионалних карактеристика као и животних доби, у великом броју, чиме је обезбеђена репрезентативност узорка. У другој анкети су учествовала уско-стручна лица из области процене штета на моторним возилима, различитих година старости као и искуства у раду, чиме је омогућено квалитетно стручно и ваљано закључивање из проучаваног узорка. У наставку поглавља, представљени су резултати истраживања, који су приказани по табелама, графички и описно. Извршена је интеграција независних панела података проценитеља и осигураника, која је дала значајне и занимљиве резултате-добијена је значајна градација свих учесника у целокупном ланцу осигурања и штета. Креиране су четири латентне варијабле, формиране независне латентне променљиве. Овакав приступ је обезбедио научну информацију рада али и практичан значај, апликабилан за осигуравајућа друштва. Базични параметри структуралног модела су указали да појаву коју је аутор обрадио можемо дискутовати на начин који је и претпостављен.

Шесто поглавље презентује модел пословног процеса и понуђена решења, у оквиру чега аутор даје осврт и на принципе моделовања, те указује на ток процеса, слабе тачке и предлаже унапређења. Посебно се у овом поглављу описује методологија која се користи, а односи се на сателитско праћење возила као један од предуслова уласка у осигурање, те се описује цео поступак при процени и ликвидацији штета са освртом на делове које треба изменити и унапредити сходно резултатима истраживања. Предложени модел је лако прихватљив и користан за имплементацију, чиме је задовољен општи критеријум јер је за овим радом исказана практична потреба. Нове информације су у сагласју са постојећим сазнањима, чиме се стиче услов за минимизацију пропуста а самим тим и смањује ризик од развоја превара.

У седмом поглављу су приказана закључна разматрања истраживања, која обухватају коментаре остварености циљева дисертације. Указано је на пропусте осигуравајућих компанија. Наведни су теоријски и практични доприноси дисертације и указано на проверљивост и вредновање исте.

У наставку рада су додати прилози који су наведени у раду, као и попис слика, табела, графикона.

На крају је наведена литература коришћена и цитирана у раду.

VI ОБЈАВЉЕНИ РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији

1. Шобот Матић З., Ћосић Ђ.: *Поливалентне везе у стварању атмосфере за остваривање превара у осигурању-препознавање*, 15. Међународни симпозијум „Вештачење саобраћајних незгода и преваре у осигурању“, Сокобања, 2016. ISBN 978-86-7395-349-6

Напомена: Потврде о прихваћеним радовима се достављају у прилогу овом извештају.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Истраживање обухвата посматрање система осигурања и процене штета на моторним возилима у оквиру више осигуравајућих кућа, његову анализу, сагледавање недостатака и предности посматраних система. Системи су анализирани и посматрани последњих неколико година, када је установљен систем праћења превара у осигурању као и вођење статистике. Вишегодишње искуство аутора и свакодневни рад у области која је истраживана, је довела до нових модела и решења, која су презентовани у раду.

Испитана су два независна фактора, на великом и стручном узорку. Утврђена је повезаност социо-демографских и старосних карактеристика на ризик приликом осигурања моторних возила, као и на само учешће у портфељу. Установљено је да техничке аспекте од заштите најбоље процењују проценитељи који имају обуку унутар кућа у којима раде. Установљено је да постојање процедура повећава важност техничких аспеката заштите од преваре код проценитеља као и да повећава мотивацију за рад, чиме је потврђена општа и посебна хипотеза истраживања. Закључено је да су најмање задовољни и мотивисани проценитељи који се сами едукују.

Доказано је да оправдана сумња проценитеља значајно утиче на схватање природе спреге у ланцу преваре, чиме је доказана општа хипотеза као и посебна која говори о утицају природе преваре на превенцију од исте. Доказана је и општа хипотеза као и посебна о утицају природе преваре, јер су добијени подаци указали на статистичку значајност едукованости проценитеља унутар куће и само-едукације проценитеља. И на крају, високо на листи значаја појавила се мотивација за рад проценитеља и њихово задовољство послом, па тек онда сви технички аспекти заштите од преваре-људски фактор као најзначајнији.

Добијени резултати истраживања су указали на одступања у односу на водеће светске трендове у области у којој се сматра да је техничка заштита возила најбоља превенција превара у овој области. Коруптивна природа нашег друштва се показала у правом светлу, јер су и проценитељи и осигураници преваре конципирани као коруптивни чин, у коме сви имају јасну улогу али и профит од саме преваре.

Један од доприноса овог истраживања је то што омогућава дубље и детаљније сагледавање феномена праћења превара у осигурању моторних возила, и пружа потврду да предложени интегративни побољшани модел даје добру основу за унапређење процеса осигурања и процене штета на моторним возилима.

Имајући напред наведено у виду, Комисија сматра да је кандидаткиња мр Зорана Шобот Матић успешно извршила планирана истраживања, обрадила докторску дисертацију и остварила постављене циљеве и дала оригиналан научни допринос развоју теорије и праксе израде модела за смањење ризика приликом осигурања моторних возила, као основног подручја истраживања.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Напомена: Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења

резултата истраживања.

Резултати добијени истраживањем су у тексту докторске дисертације приказани, анализирани и тумачени применом релевантних метода прикупљања, приказивања, обраде и анализе података.

Избор наведених метода и начина њихове примене је, у потпуности, прилагођен карактеру проблема који су у дисертацији решавани.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Напомена: *Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање.*

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме?

Докторска дисертација је, у потпуности, написана у складу са образложењем које је наведено у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе?

Докторска дисертација својим насловом, садржајем, резултатима истраживања и начином тумачења тих резултата **садржи све битне елементе** који се захтевају за радове овакве врсте.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци?

Разматрајући целокупну материју докторске дисертације кандидата мр Зоране Шобот Матић, Комисија је закључила да докторска дисертација представља оригиналан научни допринос аутора теорији и пракси израде модела за истраживање услова за смањење ризика приликом осигурања моторних возила. Основа ове оцене је у чињеници да је кандидаткиња, применом релевантних научних метода и на статистички релевантном узорку, доказала основну као и посебне хипотезе истраживања, које упућују на то да постоји утицај техничких елемената и људског фактора на превенцију превара, да постоји утицај мотивације и задовољства проценитеља на превенцију превара, као и утицај техничких средстава али и да постоји утицај ланца учесника у превари на превенцију превара у осигурању моторних возила.

Такође, ово истраживање представља добру полазну основу за детаљније анализе сегмената рада у условима пословања свих осигуравајућих кућа. Уз помоћ предложеног побољшаног модела, с обзиром на то да је он применљив и на друге системе, могуће је направити детаљну анализу радних процеса и на основу тога предложити стратегије и тактике које треба спровести, као и мере побољшања које треба направити како би се смањио ризик приликом осигурања моторних возила.

Предложени модел представља добру полазну основу за даља истраживања у датој научној области, а на првом месту у изради модела за истраживање услова за смањење ризика приликом осигурања моторних возила.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања?

Докторска дисертација **нема недостатака** који би битно утицали на коначан резултат истраживања.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета техничких наука у Новом Саду да се докторска дисертација под насловом "**Истраживање услова за смањење ризика приликом осигурања моторних возила**" кандидаткиње мр Зоране Шобот Матић прихвати и да се одобри њена јавна одбрана.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др **Драган Мркшић**, редовни професор ; ПРЕДСЕДНИК
Производни системи, организација и менаџмент
ФТН, Нови Сад

Др **Снежана Живковић**, ванредни професор
Друштвено-хуманистичке науке у заштити радне и животне средине
Факултет заштите на раду, Ниш

Др **Младен Печујлија**, доцент
Производни системи, организација и менаџмент
ФТН, Нови Сад

Др **Милан Симеуновић**, доцент
Организација и технологија транспорта
ФТН, Нови Сад

Др **Ђорђе Ћосић**, ванредни професор.; МЕНТОР
Производни системи, организација и менаџмент,
ФТН, Нови Сад
